

стрес. За даними вчених, це викликає безліч психосоматичних проблем зі здоров'ям.

Про психотравми дітей у вигляді відчуття незахищеності та безпорадності, тривоги, сорому, низької самооцінки й почуття провини, гніву та агресивності, відчуженні та ізольованості від реальності, проблеми уваги, пам'яті, різноманітних страхів, порушенні сну тощо акцентовано увагу в багатьох наукових джерелах.

Так, до прикладу, вчені виділяють такі симптоми психотравми: 1) емоційні, 2) когнітивні, 3) соматичні та 4) поведінкові.

До емоційних відносять: страх розлуки, тривожний стан, плаксивість, схильність до бурхливого прояву емоцій, агресивність.

До когнітивних: збіднення мовлення або підвищена мовна активність, погіршення діяльності процесів пам'яті.

До соматичних симптомів: сонливість, підвищена втомлюваність, загострення хронічних хвороб, втрата апетиту, болі у шлунку, головні болі, розлади дихання, розлади у роботі серця, нудота, блювання тощо [5, с. 888].

Список використаних джерел

1. Попович М. В. Мельник О. В. Допит малолітнього або неповнолітнього потерпілого : монографія. Одеса : Гельветика, 2024. 207 с.

2. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов.на 12 вересня 2023 року: Офіц.текст Алерта,2023. 242 с.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України :чинне законодавство із змінами та допов.на 01 лютого 2024 року:Офіц. текст. Київ :Алерта ,2024. 392 с.

4. Ковальова О., Пашко Н, Бугаєць Т. «Сексуальне насильство щодо дитини: координація дій»: Режим доступу: URL: https://www.unicef.org/ukraine/ media/ 4186/file/Sex_viol.pdf

5.Мельник О.В., Семотюк С.Д. До питання визначення моральних засад предмету доказування у кримінальних провадженнях за участю неповнолітніх потерпілих. // Наукові перспективи. - № 3. – С. 887-897.

Тринога Тетяна Миколаївна,

курсант 1-го курсу навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Мельник Оксана Вікторівна,

доцент кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ДЕКІЛЬКА СЛІВ ПРО ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ

24 лютого 2022 року перед Україною постала нова серйозна

загроза, яка рішуче вимагала нових підходів до розслідування та протидії особливо тяжким злочинам. Серед них воєнним злочинам приділяють особливу увагу. Їх поділяють на чотири категорії: на окупованих територіях, деокупованих територіях, в умовах активних бойових дій, за відсутності активних бойових дій [1, с. 686].

«Кричущими» та найскладнішими є злочини, скоєні під час окупації, оскільки вони порушують основні принципи міжнародного гуманітарного права та прав людини, що ставить перед собою великі виклики у забезпеченні справедливості, примирення та відновлення національного суверенітету.

Враховуючи думку Г.К. Тетерятник, загалом, аспекти пов'язані з розслідуванням воєнних злочинів, умовно можна поділити на наступні категорії: матеріально-правового характеру, процесуального характеру, організаційного характеру, криміналістичного характеру. Усі ці аспекти тісно переплітаються між собою, впливають одне на одне та обумовлюють зміни у визначеній системі [1, с.686].

Перший аспект полягає саме у правильній кваліфікації злочину згідно з міжнародним гуманітарним правом та національним законодавством, що вимагає від органів досудового розслідування глибокого знання цих нормативно-правових актів. Поняття «воєнний злочин» не закріплене в законодавстві України, втім Кримінальний кодекс України передбачає цілий ряд складів кримінальних правопорушень, якими встановлено відповідальність, до прикладу, ст. 438 КК «Порушення законів та звичаїв війни» [2].

Воєнні злочини належать до сфери виключно міжнародного кримінального права. Загальний перелік воєнних злочинів закріплений у Статуті Міжнародного кримінального суду (Римський статут). Враховуючи положення Женевської і Гаазької конвенцій, додаткових протоколів до них, Римського статуту Міжнародного кримінального суду та інших міжнародних документів до воєнних злочинів відносять такі діяння: навмисні вбивства цивільного населення, катування і нелюдське поводження (у тому числі біологічні експерименти), навмисне спричинення важких страждань, серйозного каліцтва, згвалтування; незаконне знищення, привласнення майна; тощо [3, с. 217].

Процесуальний аспект охоплює процедури та правила, які необхідно дотримуватися під час розслідування воєнних злочинів, зокрема, збір доказів, виклик свідків, проведення експертиз тощо. У 2014 році Крим та частини Донецької та Луганської областей були незаконно анексовані та окуповані. У зв'язку з цим Кримінальний процесуальний кодекс України був розширений новим розділом IX-1 «Особливий режим досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції» [4]. Цей розділ передбачав можливість передачі повноважень слідчого судді прокуророві, якщо виконання цих повноважень на адміністративній території, де діє відповідний правовий режим, стало неможливим у встановлені законом строки.[1]

Криміналістичний аспект охоплює використання науково-технічних методів, зокрема, проведення криміналістичної експертизи електроніки та цифрових даних. Одним із яскравих прикладів такої спеціальної криміналістичної техніки є апарат ANDE 6С, який уже сьогодні є на криміналістичному озброєнні у правоохоронних органів України. Завдяки пристрою можливо виділити ДНК-профіль та надалі встановити особу у досить короткий час.

Дослідження воєнних злочинів на деокупованих територіях України є актуальною проблемою, яка вимагає комплексного підходу та негайної уваги. Здійснення досудового розслідування цієї категорії проваджень потребує системного наукового аналізу матеріально-правових, процесуальних, криміналістичних та організаційно-методичних аспектів. Незважаючи на складність завдання, зазначені у статті аспекти можуть служити основою для розвитку ефективних стратегій розслідування воєнних злочинів на деокупованих територіях. Тільки через спільні зусилля та систематичну роботу можна досягти справедливості та забезпечити відновлення правопорядку на цих територіях.

Список використаних джерел

1. Тетерятник Г.К. РОЗСЛІДУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ: ОКРЕМІ ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ПИТАННЯ Юридичний електронний журнал. Львів, 2023. № 4. С. 686-688.

2. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III : Редакція від 28.03.2024.

3. Тарасенко О. Криміналістичні особливості досудового розслідування в умовах воєнних дій. Діяльність державних органів в умовах воєнного стану: збірник матеріалів Міжнародного науково-практичного онлайн-семінару. Кривий Ріг, 2022. С. 216-217.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI: Редакція від 19.04.2024.

Троян Анна Василівна,

здобувач вищої освіти навально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Мельник Оксана Вікторівна,

доцент кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

АКСІОЛОГІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Починаючи з початку війни, яка розпочалася 24 лютого 2022 року, встановлено воєнний стан та прийнято закони, які вносять зміни